

Список використаних джерел:

1. Цивільний кодекс України: Закон України від 16. 01. 2003 р. № 435- IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 40. Ст. 356.
2. Про регулювання містобудівної діяльності: Закон України від 17. 02. 2011 р. № 3038-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2011. № 34. С. 1544. Ст. 343.
3. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Загальних умов укладення та виконання договорів підряду в капітально-му будівництві» від 01. 08. 2005 р. № 668. *Офіційний вісник України*. 2005. № 31. Ст. 1867.
4. Наказ Державного комітету України по стандартизації, метрології та сертифікації «Державний класифікатор будівель та споруд 018–2000 № 507 від 17. 08. 2000 р. *Ліга. Бізнес. Інформ.*, 2010.
5. Гінзбург М. Д. Правильно вживаймо в нормативних документах з будівництва терміни споруда, будівля і будова? *Ринок інсталяцій*. 2007. № 1. С. 53–54.
6. Гришаев С. П. Все о недвижимости. Учеб.– практ. пособие. М., 2000.
7. Романенко І. І. Конспект лекцій навчальної дисципліни «Будівлі і споруди» для студентів 1 курсу денної і 3 курсу заочної форм навчання та слухачів другої вищої освіти за напрямом підготовки (6. 030601) «Менеджмент» спеціалізації «Менеджмент організації міського господарства». Х.: ХНАМГ, 2011. 131 с.

Узунов Сергій Опанасович

аспірант кафедри цивільного права

Національного університету «Одеська юридична академія»

ЧИ ІСНУЄ ДОВІРЧА ВЛАСНІСТЬ В УКРАЇНІ?

Інститут довірчої власності є яскравим прикладом використання у цивільному законодавстві України неадаптованих юридичних конструкцій, запозичених з інших правових систем. Доктринальні підходи до визначення права власності у цілому, і, зокрема довірчої власності, відрізняються в англосаксонській та континентальній правових системах. Так, системи англо-американського права не знають поділу прав на речові та зобов'язальні. Англійська конструкція трасту, який ґрунтується на визнанні одночасного існування кількох речових титулів власності з різними за обсягом і характером повноваженнями, не була сприйнята у жодному правопорядку континен-

тальної правової системи, зокрема й у національній правовій системі України.

У Цивільному кодексі України [1] (далі – ЦК України) глава 70 ЦК України має назву «Управління майном» та знаходиться в Розділі III «Окремі види зобов'язань». Структурне тлумачення норм ЦК України щодо довірчої власності свідчить про закріплення у цивільному законодавстві України зобов'язально-правового характеру юридичної конструкції довірчого управління, а також систематичного уникнення вживання терміну «довірчий», що є однією з характерних рис зобов'язання з управління майном.

Довірча власність як інститут речового права з'явилася у цивільному законодавстві України після прийняття Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України» від 19 червня 2003 р. [2]. Однак у ч. 2 ст. 316 ЦК України було лише запроваджено термін «довірча власність» та зазначено, що довірча власність є «особливим різновидом права власності», однак і на сьогодні цивільне законодавство не містить деталізації розуміння сутності цієї правової конструкції.

У відносинах довірчої власності відбувається перехід речового титулу на майно від установника управління до довірчого власника з умовою використання цього майна за цільовим характером в інтересах визначених осіб. Цільовий характер використання майна визначається метою передачі майна у довірчу власність. Протягом певного періоду часу, обумовленого метою використання майна, довірчий власник за концепцією трасту має найбільш повне право власності на це майно, з одночасною тимчасовою втратою цього правового титулу установником управління, за яким залишається право вимагати повернення за певних умов титулу власності від довірчого власника або від третіх осіб, що незаконно заволоділи цим майном. Крім того, за установником управління закріплюються виключні права контролю виконання умов довірчого управління, надання згоди на розпорядження та/або відчуження майна [3; 4, с. 18; 5, с. 22–23].

У цивільному законодавстві встановлюється перелік підстав виникнення відносин довірчої власності, якими є закон або договір

управління майном. Таким чином, відносини управління майном не можуть виникати на підставі одностороннього правочину, юридичного вчинку чи іншої правової форми волевиявлення власника майна.

Необхідність встановлення управління майном може виникати за відсутності самостійної волі власника у випадках, коли необхідність управління майном наявна, а воля власника з причин, від нього незалежних, не може бути виражена. У такому разі підставою виникнення управління майном є юридичний склад, до якого входять адміністративний акт про створення управління (рішення суду, органу опіки тощо) і договір, укладений з управителем, що безпосередньо породжує управління майном. В інтересах власника майна договір управління майном укладається іншою особою, якою може виступати відповідно до закону орган опіки та піклування, виконавець заповіту тощо.

На сьогодні, навіть після появи у 2019 р. забезпечувальної довірчої власності законодавство України щодо довірчої власності містить численні прогалини та неузгодженості. Тому вивчення проблемних питань інституту довірчої власності може бути проведено лише з врахуванням правової природи цього інституту у країнах англосаксонської та континентальної систем права.

Список використаних джерел:

1. Цивільний кодекс України: Закон України від 16. 01. 2003 р. № 435-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 40. Ст. 356.
2. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України: Закон України від 19. 06. 2003 р. № 980-IV. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/980-15#Text>
3. Майданик Р. А. Природа довірчої власності як особливого об'єкта цивільних прав за законодавством України. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2005. № 8 (46). С. 16–23.
4. Некіт К. Г. Договір довірчого управління майном: порівняльно-правовий аналіз. Одеса: Вид. Букаєв В. В., 2012. 184 с.
5. Слюсаревський М. М. Юридична природа інституту управління чужим майном. Довірче управління чужим майном в праві України: стан і перспективи ринку фідучіарних послуг: Матеріали круглого столу. *Право України*. 1998. № 4. С. 22–23.